

BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QITUVCHILARINING RAQAMLI KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA GOOGLE WORKSPACE VA BOSHQA BULUTLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISH METODIKASI

Isayeva O'giloy Shavkatovna

ISFT Samarqand filiali, ISFT instituti Samarqand filiali
Gumanitar fanlar kafedrası stajyor o'qituvchisi

Anotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining raqamli kompetensiyasini rivojlantirishda Google Workspace va boshqa bulutli platformalardan foydalanish metodikasi ilmiy-nazariy jihatdan yoritilgan. Raqamli kompetensiyaning mazmuni va tarkibiy qismlari tahlil qilinib, bulutli platformalarning ta'lim jarayonidagi imkoniyatlari ochib berilgan. Xususan, Google Workspace vositalari orqali o'quv jarayonini tashkil etish, hamkorlikni rivojlantirish, ta'limni moslashuvchan va samarali boshqarish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Tadqiqot natijalari bulutli platformalardan foydalanish boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kasbiy va raqamli kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: raqamli kompetensiya, Google Workspace, bulutli platformalar, boshlang'ich ta'lim, raqamli ta'lim muhiti

METHODOLOGY OF USING GOOGLE WORKSPACE AND OTHER CLOUD PLATFORMS IN DEVELOPING DIGITAL COMPETENCE OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Abstract: This article examines the methodology of using Google Workspace and other cloud platforms to develop the digital competence of primary school teachers. The concept and structural components of digital competence are analyzed, and the educational potential of cloud platforms is revealed. Special attention is paid to organizing the learning process, fostering collaboration, and managing instruction through Google Workspace tools. The findings indicate that the use of cloud platforms contributes to the effective development of professional and digital competence of primary school teachers.

Keywords: digital competence, Google Workspace, cloud platforms, primary education, digital learning environment

МЕТОДИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ GOOGLE WORKSPACE И ДРУГИХ ОБЛАЧНЫХ ПЛАТФОРМ В РАЗВИТИИ ЦИФРОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация: В статье рассматривается методика использования Google Workspace и других облачных платформ в развитии цифровой компетентности учителей начального образования. Проанализированы сущность и структурные компоненты цифровой компетентности, а также раскрыты возможности облачных платформ в образовательном процессе. Особое внимание уделено организации учебного процесса, развитию сотрудничества и управлению обучением с использованием инструментов Google Workspace. Результаты исследования подтверждают, что применение облачных платформ способствует эффективному развитию профессиональной и цифровой компетентности учителей начального образования.

Ключевые слова: цифровая компетентность, Google Workspace, облачные платформы, начальное образование, цифровая образовательная среда

Zamonaviy jamiyatda ta'lim tizimi raqamli transformatsiya jarayonlarini boshdan kechirmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi pedagogik faoliyat mazmuni, shakllari va metodlariga yangicha yondashuvni talab etmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida faoliyat yurituvchi o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirish masalasi ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri etib belgilangan. "Yangi O'zbekiston strategiyasi"da ta'lim sohasini raqamlashtirish, pedagog kadrlarning zamonaviy kompetensiyalarini rivojlantirish zarurligi alohida ta'kidlangan [1]. Shuningdek, "Raqamli ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi"da ta'lim jarayonida bulutli texnologiyalar va raqamli

platformalardan foydalanish orqali o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini oshirish vazifalari belgilab berilgan [10].

Mazkur sharoitda Google Workspace va boshqa bulutli platformalar ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish hamda ta'limni moslashuvchan boshqarish imkoniyatini yaratmoqda. Shu sababli, boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining raqamli kompetensiyasini rivojlantirishda Google Workspace va boshqa bulutli platformalardan foydalanish metodikasini ilmiy-nazariy va metodik jihatdan asoslash dolzarb ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada raqamli kompetensiya tushunchasi va uning tarkibiy qismlari tahlil qilinib, boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari uchun raqamli kompetensiyaning ahamiyati asoslanadi hamda Google Workspace va boshqa bulutli platformalarning pedagogik imkoniyatlari metodik jihatdan yoritiladi.

Pedagogik tadqiqotlarda "raqamli kompetensiya" tushunchasi o'qituvchining kasbiy kompetensiyasining muhim tarkibiy qismi sifatida talqin qilinadi. N.A.Muslimovning fikriga ko'ra, raqamli kompetensiya pedagogning axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan ta'lim jarayonida samarali foydalanish, ta'lim faoliyatini rejalashtirish va boshqarish qobiliyatini ifodalaydi [2]. Ushbu yondashuvda raqamli kompetensiya nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki pedagogik va metodik bilimlarni ham qamrab oladi.

R.X.Jo'rayev raqamli kompetensiyani pedagogning innovatsion faoliyatini ta'minlovchi integrativ sifat sifatida baholab, uni axborotni izlash, qayta ishlash, tahlil qilish va ta'limiy maqsadlarga yo'naltirish jarayoni bilan bog'laydi [3]. Bu yondashuv raqamli kompetensiyaning ijodiy va reflektiv jihatlariga urg'u beradi.

U.Sh.Begimqulov raqamli kompetensiyaning tarkibiy qismlarini quyidagicha tavsiflaydi:

- axborot bilan ishlash kompetensiyasi;
- texnologik kompetensiya;
- kommunikativ kompetensiya;

— pedagogik monitoring va baholash kompetensiyasi [4].

A.A.Abduqodirovning ta'kidlashicha, raqamli texnologiyalarni pedagogik jarayonga joriy etish o'qituvchidan texnik savodxonlik bilan bir qatorda pedagogik mahorat va metodik moslashuvchanlikni ham talab qiladi [5]. Demak, raqamli kompetensiya — bu o'qituvchining raqamli texnologiyalarni ongli, maqsadga muvofiq va samarali qo'llay olish qobiliyatidir. Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari uchun raqamli kompetensiyaning mazkur tarkibiy qismlari alohida ahamiyatga ega. Chunki boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlari o'qituvchidan raqamli vositalarni tanlashda ehtiyotkorlik va metodik aniqlikni talab etadi.

Boshlang'ich ta'lim ta'lim tizimining asosiy bo'g'ini hisoblanib, o'quvchilarda bilim olishga bo'lgan dastlabki munosabat va o'quv faoliyatining poydevorini shakllantiradi. Shu sababli, boshlang'ich ta'lim o'qituvchisining raqamli kompetensiyasi ta'lim jarayonining sifat va samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. M.M.To'xtasinov o'z tadqiqotlarida raqamli kompetensiyaga ega bo'lgan o'qituvchi dars jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilar faolligini oshirish va ta'lim jarayonini monitoring qilish imkoniyatiga ega bo'lishini ta'kidlaydi [6]. Bu esa o'quvchilarning bilimlarni puxta o'zlashtirishiga xizmat qiladi.

B.X.Xodjayevning fikriga ko'ra, pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash o'qituvchining kasbiy mahorati bilan chambarchas bog'liq bo'lib, raqamli kompetensiya ushbu jarayonning muhim omillaridan biridir [8]. Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalarni qo'llash o'qituvchidan yuqori darajadagi metodik tayyorgarlikni talab etadi.

Z.K.Ismailova raqamli ta'lim sharoitida o'qituvchi faoliyatini tashkil etish masalasini tahlil qilib, raqamli kompetensiya o'qituvchining kasbiy moslashuvchanligini oshirishini ta'kidlaydi [9]. Bu esa boshlang'ich ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlarni joriy etish imkonini yaratadi. Shunday qilib, boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining raqamli kompetensiyasini rivojlantirish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi muhim pedagogik vazifa hisoblanadi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida bulutli platformalar o'qituvchilarning kasbiy faoliyatini samarali tashkil etish va boshqarish imkonini beruvchi muhim raqamli vosita hisoblanadi. Google Workspace va boshqa bulutli platformalar ta'lim jarayonida interfaollik, hamkorlik, moslashuvchanlik va monitoring imkoniyatlarini ta'minlaydi. N.A.Muslimovning ta'kidlashicha, raqamli platformalar asosida tashkil etilgan ta'lim muhiti pedagogik jarayonning ochiqligi va samaradorligini oshiradi [2]. Google Workspace vositalari (Google Docs, Google Drive, Google Classroom, Google Forms va boshqalar) o'qituvchilarga o'quv materiallarini yaratish, saqlash, ulashish va baholash imkonini beradi.

Interfaollik. Google Docs va Google Slides kabi vositalar orqali o'qituvchi va o'quvchilar bir vaqtning o'zida o'quv materiallari bilan ishlashi mumkin. Bu jarayon o'quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi va ularni ta'lim jarayonining faol subyektiga aylantiradi [7].

Hamkorlik. Bulutli platformalar jamoaviy ishlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. R.X.Jo'rayevning fikriga ko'ra, innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etilgan hamkorlik muhitida o'quvchilarning kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalari rivojlanadi [3].

Moslashuvchanlik. Google Workspace vositalari yordamida o'qituvchi ta'lim jarayonini vaqt va makondan mustaqil tashkil etishi mumkin. A.A.Abduqodirov ta'kidlaganidek, bu holat individual va differensial yondashuvni amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega [5].

Monitoring va baholash. Google Forms va Google Classroom vositalari orqali o'qituvchi o'quvchilarning bilimini doimiy nazorat qilish, natijalarni tahlil etish va o'z vaqtida pedagogik tuzatishlar kiritish imkoniyatiga ega bo'ladi. M.M.To'xtasinov bu jarayon o'qituvchining kasbiy refleksiyasini rivojlantirishini ta'kidlaydi [6].

Google Workspace vositalari va ularning pedagogik funksiyalari

Google Workspace vositasi	Hamkorlik	Moslashuvchanlik	Monitoring va baholash
Google Docs	+	+	—
Google Slides	+	+	—
Google Drive	+	+	—

Google Classroom	+	+	+
Google Forms	—	+	+

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki, Google Workspace vositalari pedagogik funksiyalar bo‘yicha o‘zaro farqlanadi. Google Docs va Slides hamkorlik va moslashuvchanlikni ta‘minlasa, Google Classroom va Google Forms monitoring va baholash jarayonida samarali hisoblanadi. Ushbu vositalardan kompleks foydalanish boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarining raqamli kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi [4], [6].

Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarining raqamli kompetensiyasini rivojlantirish zamonaviy ta‘lim tizimining muhim pedagogik vazifalaridan biridir. Raqamli kompetensiya o‘qituvchining kasbiy faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish, ta‘lim jarayonini interfaol va moslashuvchan tashkil etish imkonini beradi [2], [3].

Maqolada tahlil qilinganidek, Google Workspace va boshqa bulutli platformalar boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarining raqamli kompetensiyasini rivojlantirishda samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Ushbu platformalar orqali ta‘lim jarayonida interfaollik, hamkorlik, moslashuvchanlik va monitoring imkoniyatlari ta‘minlanadi [5], [6].

O‘zbekiston Respublikasida ta‘lim tizimini raqamlashtirishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar pedagog kadrlarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirishni ustuvor yo‘nalish sifatida belgilaydi [1], [10]. Shu sababli, boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarini tayyorlash va qayta tayyorlash jarayonida Google Workspace va boshqa bulutli platformalardan foydalanishga alohida e‘tibor qaratish zarur. Mazkur tadqiqot natijalari boshlang‘ich ta‘lim tizimida raqamli ta‘lim muhitini shakllantirish va o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda ilmiy-nazariy va metodik asos bo‘lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro‘yhati

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. — Toshkent: O‘zbekiston, 2021. — 464 b.

2. Muslimov N.A. Pedagogik kompetentlik va uning kasbiy ta'limdagi o'rni. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. — 256 b.
3. Jo'rayev R.X. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. — Toshkent: O'qituvchi, 2019. — 212 b.
4. Begimqulov U.Sh. Raqamli ta'lim muhiti va uni tashkil etish metodikasi. — Toshkent: Fan, 2018. — 198 b.
5. Abduqodirov A.A. Axborot texnologiyalari va pedagogik jarayon. — Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2017. — 240 b.
6. To'xtasinov M.M. O'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda raqamli texnologiyalar. — Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyoti, 2021. — 176 b.
7. Sayidahmedov N.S. Pedagogik texnologiya asoslari. — Toshkent: O'qituvchi, 2016. — 192 b.
8. Xodjayev B.X. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. — 220 b.
9. Ismailova Z.K. Raqamli ta'lim sharoitida o'qituvchi faoliyatini tashkil etish. — Toshkent: TDPU nashriyoti, 2020. — 164 b.
10. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. "Raqamli ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi". — Toshkent, 2020.